

بەهەست و نەستیانەو . . پیم نامۆن و لە بەرچاوم . .
 ئەمانە لە رۆماندا . . لە هونەری رۆماننوسیندا ئەگەر بە
 سەرجهمی هونەرە که دانەنرین . . ئەوا بنەماو کۆلە که
 پتەووە کانی کارە کەن . . چونکە هەر ئەو راستگوییە هونەرییە
 رۆمانە که لە چەقین و سرومت بوونەو بەرەوزیندویتی ژیان
 دەبات .

نازانم چون (دالگه) م لەبیر بچیتەو . . تۆبلی دالگه هەر
 بەتەنی دایکی ئەکبەر و زەمان و رەزاو زەهرا بیت؟! هەرگیز بر و
 ناکەم . . بەلکو دایکی راستەقینە گشت بی چاره و هەناسە
 سارد و خیر لە خۆنەدیوانی ئەم مەلبەندە یە دایکی رەسەنی
 هەموو ئەوانە یە که بە دەگمەن زەرەخەنە میوانداری لێوانیان
 دەکات . .

[هەموومان پیندە کەنین . . دالگه چەند شیرین
 پیندە کەنی!! زۆرم لا خوش بوو دالگه پینکە نیت . . دیارە
 ئەگەر دالگه وا کۆلەواری برسیتی و هەزارێ و دەردەداری
 نەبیت . . ئەوا دەزانیت . . پینکە نیت . . ل ٤٢]

دالگه . . نەخۆشی سووکە لەو نازپینو کردنی نی . . دەردی
 دالگه مەگەر زۆر گران بیت ئەمجا پنی دەزانریت . . ئەو تە
 بەجۆرنیک لە پەل و پۆکە و تۆو . . که تارمایی مەرگ بە
 بەرچاوی مندالە کانهو بەسەری نوە دیت و دەچیت . .

زۆر رۆمان هەن . . بەژەمیک و بی دەست لی بەردان
 تەواو دەکری . . زوریش ئەوانە ی بیزارمان دەکەن و بە هەناسە
 برکی و پچر پچر دەیانخویننەو . .

لەوانە یە ئەم دوو حالە تە . . لە رووینکەو پینو نەدی
 بەکەستی خوینەرەو هەبیت . . وەک سەلیقە و جۆری
 چیت وەرگرتنی ئەدەبی و ئاستی روشنبیری و هونەری . .
 هەر و هە جۆری پەر و رە دەبوونیش . . بەلام ئەمە بە هەموو
 لقە کانی نوە نایتە هۆی سەرەکی و بەسەر هەموو رۆمانیکدا
 ناسە لمینریت . . چونکە لەو براو یە دام هۆی بنەرەتی و
 سەراپاگیری لە هەردوو حالە تە کەدا پابەندی راستگویی
 هونەری و هەستی میژووی نووسەر . . هەر ئەمەیشە وات
 لی دەکات قارەمانانی رۆمانە که بەزیندووی و چالا کانه لە
 گەلتدا بژین . . یان خۆت تیکە لاو بە رووداو کانیان بکەیت
 لە نزیکەو گویت لە هەناسەو چرپە یان بیت و روخساریان لە
 رەفتاریاندا ببینیت و . . بە پینچە وانەیشەو . .

لەتەک کارەسات و هەناسە ساردی و ملهۆریتی و زەبر و زەنگ
 نواندن و گشت قارەمانە کانی رۆمانی (کۆردەرە) ی خوسرەو
 جافی دەست و خامە رەنگیندا نزیکە ی هەشت سەعاتی
 سەر و مەروبی دەست لی بەردان ژیا . . دوا ی خویندە نوەشی
 . . پینکەو ژیان و هوگر بوونە کەم نەقرتا . . لەتەک زوزبە ی
 قارەمان و گەلنیک رووداویشیدا هەردە ژیم و بۆن و بەرامەو
 کەش و هەوای لام زیندووە . . وا هەست دەکەم زۆر بە یان
 ناسیاوو کەس و کارو هاو پریم . . بە خاس و خراپیانەو . .

[نم ده توانی مردنی دالگه به خوم به لمینم . . ناخر چون باوهر بکهم دالگه بدریت . . نهی کنی جلی خه لکی بشوات؟! کنی کلاش بو خه لکی بچنیت؟! کنی له باوکمان بلالینه وه تا که وشلی لاستیکمان بو بکیریت . . کنی همیشه خه مه کانی له خویندا په ننگ بخواته وه و مولگه ی ته وای په ژاره کان بیت؟ . . ل ۶۹.]

خوسره و جافی موزیولی خه م و سه رگه ردانی له رومانه که یدا . . هه رده م نفس به رزی و شکوداری به بالای خه مه کان بریوه و لیکي دانه بریون . . نه مهش له نه ده به که ماندا نه دگاریکی ره سه نی نه ته وایه تی و چینایه تیمانه پیکه وه . . قاره مانانی قالبووی نه شکه نه چه و نازار . . به بالای به رزی سه ری به رزیانه وه . . به رهنگاری سه به بکارانیان ده وه ستنه وه . . گشت ژانه کان له پریاسکه ده نین و ده پیکه نه تویشووی کاروانی تیکوشان و به رزه فره بی داهاتوویان . .

[من له سکی دالگه شدا پیشیل کراوم . . چیمه له ناره زووی به رزه فری! ل ۶۰]

نم ناره زووه شکومه نده . . ده بیته بیرو باوهر لیکي ره سه ن و نه خشه ی پراکتیکیکي به زه بر بودانانی سنووریک بو سپرینه وه ی سه رجه می نامروه تی بیکان . .

[من تادوا هه ناسه م و تانه و ده مه ی ده مینم . . زیره ی به نه ک پچرینی (زه ماننی برام) له بیر ناکه م . . نه و زیره بی هاواره پر درده داریه خولیای می شکمه . . وه ک زهنگی کاروانیکي تالان کراوله گویمدا ده زرنگینه وه . . ل ۵۰]

کوله واری و داموای له ژ یاندا و به تایه تی له [توله فروش] ی [کوردده] دا . . به جوریک سه ر له خه لکی ده شیونین که دوزینه وه سه به بکاری سه زه کی کاریکي ناسان نه بیت . . سه رته تا ده بینین نو سه ری رومان به وردی وینه و پرو و داوه کانی ناو باره شله ژاوه مان ده خاته به رچاو . .

باوک به رامبر دایک (دالگه) دلره ق و به زه برو زه نکه . . که له داخی دلنی خوئی وله نه نجامی بیده سه لاتی و بی کاریدا . . په تپه تی به دالگه ده کات . .

[دهنگی قووله ی شه منده فیه ده هات . . له دووره وه قووله قووله که ی له هاواری (دالگه) ی ده کرد له کاتیکدا باوکم به برچ رایده کیشا . . ل ۵۱]

له ولایشه وه (نوییه دار) ی له مه رخواه ن مال . . که نه ویش له تاونه بوونی له هوده بیکی نه و خانووه دا ده ژی و ده بیت له بری کریمی هوده که ی خوئی . . به توپزی کرئی له کرچی بیکانی دی بسینیت . . نه میش ده بیته ملوزم به سه رباوکه وه و تهنگی بی هه لده چنیت و . . نازانیت چون خوئی لی ته ره بکات . .

کلیلداری خانه که ش که نافره تیکي ده له دینوه بیجمه . . له منداله کان ده بیته شملی شه رو . . له سه رشتی زور هیچ و سووچ ده بیان توینیت و زو و خواویان به گه رو و دا ده کات . .

نه وه [حاجی سه عیدی] خواه ن چیشته خانه که یشه به چه شنی هه ژدیهای حهوت سه ر حهیش به (که لایی هه یدهر) تال ده کات و ده بیته مایه ی نان برینی نه مانه و گه لیکي دیکه یش . .

به لام هه ژدیهای حهوت سه ری راسته قینه و ورده و ورده له لای روله جگه رسوزو به نه مه که کانی (توله فروش) ناشکرا ده بیت . .

سه رته تا . . زور به ساده بی له دایه لوژیکی که لایی حه یده ردا په نهجه ی بو راده کیشریت . .

[نیوه وه ک من ننگلیزی براسه گ نانا سن . . ده سالی ره به ق چیشته که ریان بووم . . سالیک به تومه تی دزی خستمیانه به ندیخانه وه . . ساوه للا حه زره تی یوسف چهنده بیتاوانه بوومیش هه روه ها . . ل ۵۵]

نم قاره مانه . . له کاروکاسی ناو بازاریش ده کریت و ده بیته کریکار . .

[به و ده سته پر له محه بهت خوشه وستی و میهره بانیه که له

جياتي تربت وکله پاجه ي جاران . . قوري بؤکريکاران
تیده کرد . . ل/ ۵۹]

دوای ئەمه و لاپه ره کانی داهاتوودا . . شاره زایانه په نجه
ده خریته بان برینه که و کیشه که یینک لایی ده بیته وه . .
داگیر که رانی بیگانه و خوفروش و نوکه رانی ناو خوله و لواه
به هه مووزه برونه نگیگیا نه وه ده وستن . . دام و ده زنگای
تایبه تی نهوسای میریش به دل و به گیان له پیناوی به رزه وهندی
داگیر که ران و خویاندا ده که ونه په لاماردان و نهین گری . . نیر
هر پیلان و داپلوسین و چه وساندنه وه دوو به ره کی نانه وه له
خشته بردنی جورا و جورای ناکرا و نهینه . . به رامبه ره خه لکی
له کار دایه

له م لایشه وه . . به ره ی خیر له خونه دیو . . ئەوانه ی
[له ره شیه له کی در دو خه م و نه خوشی و برسیتیدا ناههنگی
رور و ده گیرن . . ل/ ۶۰] له په له قازی و شپه زهینی قوتار بوون
. . . . ده ستیان داوه ته خه باتی نهینی و یینک خستی
ریزه کانیا . . هیوا و ناواتی گه وره له ته ک خویاندا کیش ده که ن
. . له تالی چیشتن و خوراگرتندان . . له نو و چندان و
هه ستانه وه دان . . باکیان له تال و سویری نییه . . چونکه
گولی هیوا یان پینه . . ئەو گوله ی به فرمیسکی چاو و هه پاسه ی
سارد په روه رده یان کردوه . . له میژوه . . له مندالییوه . . له
هه ناویاندا گوشیان کردوه . . چون گولاله سووره ی که ژان و
دامینان خورسکانه هه لده دن . . لای ئە کبه ری قاره مانی
[کورد ره] هه روا بووه . . کاتیک [عه باس] ی مندال
پنی ده لیت:

[ده روین دار گول دینین . . له گه لماندا نایه ی ت؟ ئە کبه ره له
وه لامدا ده لیت:

- هه سته با روین . . تادیسان گولی سوور بهینین و
بیان چینین . . قهینا که هه لیشی کیشن . . ل/ ۲۸]

هه ر ئەم قاره مانه . . کاتیک گوزه نامه ی به ناویکی دیکه وه بو
ده که ن و ده بییت وینه ی خوی پیوه یه و ناوی بوته ره شید . .
ده لیت:

[هه ستم به هیچ بوون کرد . . ل/ ۱۷۳] ئەم هه سته

کت و پوراسته قینه یه و به م سی چوار و وشه یه وه . . مانای
گه وره تر به ده سته وه ده دات . . گهرچی به ناچاری ناوی
گوراوه و کاریکی دلسوزانه شه له ته کیدا کراوه . . به لام ئە کبه ره
خوشی لی نایه ت . . چونکه ناوه که ی و کویره وه ری ییکانی
پیکه وه ژیاون . .

[سه رمایه م بیره وه ریم بوو . . نازاره کانم . . ده رده کانم
. . . . هتد ل/ ۱۷۳]

ده سا با ئەوانه ی و له سه رگه ردانی ئەم چینه گه یشتوون که
نازار و چه وساندنه وه کانمان و بیروباوه رمان له هه نده رانه وه به
قاچاخ هیناوه ته ئەم مدلبه نده پاشگه ز بینه وه و بین له داوینی
[دالگه] و گشت خیر له خونه دیوه کانی [توله فروش] دا کرنوش
به رن . . با تیفکرین و دان . به وه هقیقه ته دا بنین
که فرمیسکمان کولونیایی نییه وه هه ناسه ی ساردمان له
سایریاوه نه هیناوه . . به لکو چه وسینه ره کان تنگلیزو
داگیر که رانیانیا ن کرده دیاری مۆته که ئاسابه سه رمانه وه . . هه ر
ئه وانیش پیشواز ییان لیکردن و بوونه نوکه رییان و . . به
خایه ومایه وه خیر و بیری نیشتمانیا ن خسته به رده ستیان . .
کامپ و ئوردوگا کانیا ن هینایه سه ر سنگمان . . تا نه یان ده گرتنه
به ره ننگار بوونه وه بیزاری ده برین له ده ستیان . . ئەوانیا ن
کرده خانه خوی و به خزمه تگوزاریان نه ک قایل بوون به لکه
خوشنوودیش . . به لام چی بکه ین . .

[قسه به زوراندان ئاسنی سارد کوتانه . . به لام
جار جار ییک ده روونی مروف جوش ده خوات . . که ف
ده کات و سه رده دات . . بو دامرکاندنه وه ی ده روون ئاسنی
سارد کوتانیش هه ر باشه . . ل/ ۱۴۳]

ناچارین . . مروف ئە گه ر ئاسانی ساردیش به زه بر
بکویتت هه رشتیکی لی پان ده کاته وه . . یان هه ر هیچ نه بییت
ده نگ و سه دای خه لکی هوشیار ده کاته وه . . گهرچی ئیمه
بیگومانین:

[که م چاوبوی هه یه فرمیسکی خه لکی بیییت . . ئە گه ر
به دیشی کات ئەوا خوی لی هه له ده کات و که مته رخمه مه . .

خو لي هه له كردن وتانوت ليدانه كه شيان هه ره له وه وه هاتوو كه ههست به نه نكي ده كه ن . . چونكه چاك ده زانن كه ره فتارو بوچووني نه وان بوته مايه ي نه وه ي [بوژهميك نان گيره ي ده ربا بكه ين . . ل/ ۲۱۷]

خوسره و جاف به شيكي زوري رومانه كه ي به وينه ي جواني نه ده بي ههست پيكر او و واقيعيانه رازاندوته وه سه ره ي اي پيكيچواندن [تشبيه ي ورد . . زور به يان ده بيت له به رده مي دا رابنمين وبه قوولي لبيان ورد بينه وه . . نه مهش له ده سه لا هونه ري بيكه ي نووسه ره هاتوو . . خو نه گه ر نه م وينه نه ده بيانه ي تيدا نه بوايه نه وا ستونيك ي گه وه ره ي رومانه كه لاسه ننگ ده بوو . . سه رجه م ده بووه گيرزانه وه بيكي ساده . . كه نه وه يان له ده ست هه مو و كه س ديت . . هه ره نه مه يشه كاري نه ده بي له گيررانه وه ي ساكارو ساويلكانه جياده كانه وه له وينه گرتني ده ري اي سه ي ناوه راستد ده ليت :

[نه م ده ربا نارامه . . وا له به رجاوما له شي چون نافرته تيك ي مه ي زه ده و خومار راخستوه . . ل/ ۱۹۹]

له ده بريني ههست و ره فتاري [زه هرا] ي خوشكيدا كه ده به ويت ياري له تهك نه ستيره كاندا بكات . . نه م تابلو به مان بو ده نه خشينيت :

[زه هرا ي بچكوله په نجه ي له نه ستيره ده كوتاو نه ده هاته چنگه بچكوله كانيوه . . ده گريا وينده كه ني . . ل/ ۷۳]

له كاتيكدا باوك ي گوئي راده كيشيت . . وينه بيكي كاريكاتيرانه ي نازاراوي ده كيشيت :

[خوم به بازووي باوكدا هه لواسي . . تازه بري گوئي راكيشانه كه كه متر بيته وه . . ل/ ۷۵]

نه مجا بروا چون ديمه نيكي زولم و زورداري بو نه خشان دووين

نه گه ر توانيم نه وا توله ي خومي لي ده كه مه وه . . نه شم تواني . . وهك هه زاران هه زار زولمي ناره واي به ره و ابو نه مه يش به قه لاندوشكانمه وه ده بيت . . ل/ ۹۱]

پيكيچواندني ديمه ني دره خته كان له وه رزي گه لاري زاندا و به و

شته ي كه له سه رتاپاي رومانه كه يدا مه به ستيني كه هه ژارانن . . هاوسه نكي و ورده كاري بيكي كارامانه به . . تاهوگر بووني خوينه ره له گه ل ته وه ري كاره نه ده بي بيكه دا نه پچريت و به رده وام له ته كيدا بيت :

دره خته كان وهك جل و به رگي هه ژاران شرول بوون . . ل/ ۹۴] شپره زياني شيان به تيكر ده شو به نييت به په ري به رده م ره شه باو ده ليت :

[په ري مريشك ناسا . . سووك و بابرده له به . . ل/ ۹۴]

كاتيك كه خوي و باوك ي بي ناسنامه ده بينيت . . وا ده زانيت له ره گ و ريشه و نه زاده وه هه لپچور كيتراوه [بم بووني ده ليت [خوم به په تاته بيكي بي ره گ و ريشه و ده زاني . . ل/ ۱۰۹] ته نانه ت ده گاته نه وه ي كه شكوداري و نه فس به رزيتيان له وينه ي شتيكي به رجه سه ده ايه و ده ستكاري ده كه ن . . بوئي پرسياره پر له مروه ت و ده ماخ به رزي بيكه ي به م شيوه به دره دره برت :

[بوچي ده بيت هه ميشه بو ئيمه ي به شخوراو هه موو شتيكمان و كاريكمان به پيشيل كردني غور و ورو كه سايه تيمان بيت ! . . ل/ ۸۲]

نمونه ي نه م ديمه نانه زورن . . نه مانه مشتكي گچكه ي خه رواريك بوون . . تاكو فرياي لايه نه جورا و جو ره كاني تر بكه وم . . بو خوينه ري جي ده هيلم . .

خوسره و جاف له ده بريني ههستي بيگه ردي مندالانه دا وهك كارامه بيك ديت به ره وه . . به جي هاني ده ننگ و ره ننگ و ده روونه خاوينه كه يان ناشنايه . .

[ره زا] له برا كه ي ده پرسيت :

[- كه ي ئيمه گه و ره ده بين

- ده بيت خواردن زور بخوين تا گه و ره بين . .

- نه ي هاوار . . كه واته قه ت گه و ره نا بين . . ل/ ۴۲]

[زه مان] ي برا گچكه يان خو زگه ده خو ليت

[له باتي باران شيلم ي كولا و بياريت . . ل/ ۶۲]

که [دالگه] نه خوش ده که ویت . . [نه کبزن] خه می نه وهی
لیدیت [کئی له باو کمان بلا لیته وه تا که وشى لاستیکمان بو
بکریت . . ل/ ۶۹]

لهم نمونانیش زورن . . با به هینده لئی بگه رین و چند
تیبینی ییکی گشتی ده باره ی [کورد ره] بخه یه پروو . .

له وانیه هندیك له ره خنه گران ناره زایی سه باره ت به
شیوه جیاجیاکانی زمانه که ی خوسره و جاف ده رپرن . .
به لام من له و پروایه دام . . نهوشیوه جیاجیاکانه ی زور
شاره زایانه دارشتو وه له سنووری دایه لوزه کان زیتر تپه رنه بو وه
. . نه مه خالیکی گه شی رومانه که یه که سه ره رای هه موو
لایه نه کانی دی ره سه نیتی ییکی زیتری پنده به خشیت . .
دایه لوزه کانی پاله وانانی په روره وه زاده ی خانه قین یان
[توله فرش] . . هه روه ها دایه لوزه کانی قاره مانیکی ناوچه ی
شاره زوو . . کاره که ی فراوان و پته و وره سه نتر کردوه .

به لام خالیکی بچووک هیه که نه ک لهم رومانه ی کاکه
خوسره ودا به دی ده کریت . . به لکوله شاکاره جیهانی
بینکاند انیشدا که م وزور هه به وه مه به سستی جیاجیا . . نه ویش
بریتیه له و پروو دا و لاپه ره زیادانه ی که ره ش کراونه ته وه و
پسوه ندی راسته و خووته نانه ت ناراسته و خوشیان به سه ر
سه رتاپای مه به ست و فیکرو کروکی بابه ته که وه نییه . . جا
له وانیه هندیك جار بوتام و چیژ پروو اونکی لابه لایی
بخزیننه ناروی . . یان نه وه تا شتیک هه یه و . . وه ک یادگارو
بیره وه ری به لای رومانسو سه وه شوینیکی تاییه تی بو
تخران کردوه و به لای خوینه ره وه بایه خیکی نه وتوی نی یه . .
لهم پروو دا وه زیاده له سکانه له رومانی کورد ره دا گه رچی که من
به لام هه ن . . به تاییه تی «هه ناره عاسی بو وکه ی گیرفانی
چاکه ته که ی زه مان» . . هه روه ها «کابرا که بای لیهر بو ته وه . .

به لام به پیچه وانیه ی نه مانه وه . . کابرای له مه ر
«موسیبه ت نامه» و «بوونی نه نه و بایره» ده ور یکی کاریگه ریان
له خولقاندنی بارودوخ و بیرو را و خوونه ریتی پاشکه وته ی

مه لهنده که وژ یانه که دا کیراوه . .

نه وی راستی بیت من نازانم کاک خوسره و جاف تا چ
راده و پله ییک سوودی له «ده رویشیان» ی روماننوس وه رگرتوه
. . چونکه هیچیم نه خویند و ته وه به لام هونه رمه ندانه سوود له
«لیرمه نتوف» و رومانی «قاره مانیکی نه مه سه رده مه» ی وه رگراوه
. . نه مه ییش ته نیا وه ک لایه نیکی هونه ری له خسته پرووی
پروو دا وه کاندا . . چونکه «بیتچورین» ی له مه ر لیرمه نتوف . .
سه ره رای نه و پروو دا وانیه ی سه ره رای قاره مانه که ی . . په ره
کاغه زه کانی ده ست خه تی [بیتچورین] یش ده خاته پروو . که
به شیکی سه ره که ی رومانه که یه تی و . . له رومانی دیکه شدا
چند جار یک شتی وام به لادا تپه ریوه . . نه مه یان بوئیتمه زور
پسوسته . . سوود له هه ر هه موو هونه رو ته کنیکی رومانی
جیهانی وه ر بگرین . . نه مه نه که ین پیشه که فیرنابین . . ته نیا
هینده هیه بابه ت و پاله وانه کان پروو دا وه کانمان وه ک
[کورد ره] له سه ر خاک و مه لهنده ی خو مان بیت و باروه وه ی
نه مه هه ریمه ی هه لمژی بیت و نه ندیشی مروقی کورد و داب و
نه ریتی هه وار که مانی تیدا ره نگ بداته وه . . که لهم حاله ته دا
ده بیته رومانیکی ره سه نی خو مان .

به لامه وه مایه ی سه رسورمان و خوشنوودی بوو که له
دوالپه ره کاندا بو م پروو ن بووه گشت نه و پروو دا وانله ده فته ری
بیره وه ری [نه کبزن] دا نوسراونه ته وه به مه ییش اکه میک له زه بری
نه و ۴۰-۵۰ ساله ی (کورد ره) ده بخایه نیت - که به ماوه ییکی
دوو رودریژ داده نریت له رومانی سه رده مدا - که م ده کاته وه و
ده یخاته نیسوقالیکی هونه ری په سه ند کراوه وه . . که
شیوه ییکی بازنه یی وه رده گریت و جار یکی دی له [نه لوه ندا]
یان [نه لوه ندا] و [شه مال] و له نیسپانیا وه . . پروو دا وه کان
ده گه رینه وه هه وارو سه رله نوی ده ست پنده کاته وه . . تا
ده گاته وه مه دریدو له خول و گه ران و چالاکى دا به زیندووی و
بزوی ده مینته وه . .